

BIJLAGE 3

Onderzoek ecologische waarden
Sas van Gent

Witteveen+Bos
van Twickelostraat 2
postbus 233
7400 AE Deventer
telefoon 0570 69 79 11
telefax 0570 69 73 44

onderwerp ecologische waarden Sas van Gent
project bestemmingsplan Sas van Gent
opdrachtgever gemeente Terneuzen
projectcode TNZ57-4-40
referentie TNZ57-4/bote/005
opgemaakt door drs N. von Meijenfeldt
goedgekeurd door drs ing C. A. Nelisse-Rovers paraaf
status definitief
datum opmaak 8 september 2010
bijlagen I Natuurloketgegevens

aan
kopie

1. INLEIDING

In Nederland en België is de natuurbescherming opgesplitst in de bescherming van gebieden enerzijds en de bescherming van soorten anderzijds. In de voorliggende notitie wordt beschreven welke beschermde gebieden; Natura 2000-gebieden (Nederland en België), Ecologische Hoofdstructuur (EHS; Nederland), Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN) en Integraal Verwevings- en Ondersteunend Netwerk (IVON) gebieden (België) zich in de omgeving van het bestemmingsplangebied Sas van Gent bevinden. Deze informatie is aan de hand van literatuuronderzoek vergaard. Ook is de aanwezigheid van beschermde dier- en plantensoorten onderzocht en is beschreven welke in het kader van de Flora en faunawet (Ffw) beschermde soorten binnen het bestemmingsplangebied voorkomen. Het voorkomen van beschermde soorten is bepaald aan de hand van vrij toegankelijke verspreidingsgegevens op het internet, literatuur en verspreidingsatlassen. Uitgangspunt van deze notitie is dat er in het betreffende bestemmingsplangebied geen veranderingen plaatsvinden.

2. NATUURBESCHERMING

2.1. Nederland

In Nederland is de natuurbescherming geregeld in enerzijds de bescherming van gebieden (Natuurbeschermingswet '98, Ecologische hoofdstructuur (Nota Ruimte) en provinciale programma's) en anderzijds de bescherming van soorten (Flora en faunawet). Hieronder worden deze wettelijke kaders toegelicht.

2.1.1. Gebiedsbescherming

natuurbeschermingswet 1998

De Natuurbeschermingswet 1998 (Nbwet '98) biedt de juridische basis voor de aanwijzing van te beschermen gebieden en landschapsgezichten, het Natuurbeleidsplan, vergunningverlening, schadevergoeding, toezicht en beroep. Internationale verplichtingen uit de Vogelrichtlijn (VR) en Habitatrichtlijn (HR), maar ook verdragen als bijvoorbeeld het Verdrag van Ramsar (Wetlands) zijn hiermee in nationale regelgeving verankerd. De Nbwet '98 is, na een aanpassing in 2005, op 1 februari

2009 nogmaals gewijzigd. Sindsdien zijn de bepalingen vanuit de Europese VR en HR strikter in de Nbwet '98 verwerkt. Ook is vastgesteld dat voor bestaand gebruik (voor een bepaalde peildatum) in Natura 2000-gebieden met mogelijke verslechterende of significant versturende gevolgen geen vergunning vereist is, totdat een beheersplan is vastgesteld.

De volgende gebieden worden aangewezen en beschermd op grond van de Nbwet '98:

- natura 2000-gebieden (VR- en HR-gebieden);
- beschermde Natuurmonumenten;
- gebieden die de Minister van LNV aanwijst ter uitvoering van verdragen of andere internationale verplichtingen (uitgezonderd verplichtingen op grond van de VR en HR), zoals Wetlands.

Deze gebieden worden in de navolgende paragrafen nader toegelicht.

a. Natura 2000

Op dit moment (juni 2010) doorlopen 129 HR-gebieden de definitieve aanwijzings-procedure tot Natura 2000-gebied. Naar verwachting worden de Natura 2000-gebieden in december 2010 definitief aangewezen. De al eerder aangewezen VR-gebieden worden hierbij opnieuw aangewezen. In deze overgangssituatie bestaan er:

- gebieden die reeds definitief zijn aangewezen, met instandhoudingsdoelstellingen;
- gebieden die nog niet definitief zijn aangewezen, maar waarvoor wel ontwerp aanwijzingsbesluiten met voorlopige instandhoudingsdoelstellingen zijn geformuleerd;
- gebieden die nog niet als Natura 2000-gebied zijn aangewezen maar wel als zodanig bij de Europese Unie zijn aangemeld.

Een belangrijk verschil tussen de toetsing van Natura 2000-gebieden in de huidige situatie en de toetsing in de situatie na de definitieve aanwijzing, ligt in de toetsingscriteria van het beschermingsregime. Afhankelijk van de procedure vindt toetsing plaats op basis van:

- een definitief aanwijzingsbesluit met instandhoudingsdoelstellingen;
- eerder vrijgegeven voorlopige (concept) instandhoudingsdoelstellingen die onderdeel zijn van een ontwerp aanwijzingsbesluit;
- een toelichting of motivering zoals beschreven op het aanmeldingsdocument van Natura 2000-gebieden voor de Europese Unie.

Instandhoudingsdoelstellingen beschrijven de doelen voor natuurlijke habitats of populaties van de in het wild levende dier- en plantensoorten om een gunstige staat van instandhouding te waarborgen.

In deze instandhoudingsdoelstellingen kunnen complementaire doelen zijn opgenomen voor vogelsoorten die in zeer ongunstige staat van instandhouding verkeren. Tevens kunnen ook doelen opgenomen zijn voor habitattypen en -soorten die nog niet in het gebied voorkomen maar die op landelijke schaal in een zeer ongunstige staat van instandhouding verkeren. Dit geldt alleen als hiervoor in het onderhavige gebied goede kansen aanwezig zijn voor ontwikkeling en vestiging. Met die complementaire doelen wordt binnen het netwerk van Natura 2000 een bijdrage geleverd aan de realisering van de landelijke doelen voor de betreffende habitattypen en -soort(en).

Het Ramsar verdrag beschermt wetlands en de planten- en diersoorten die erin leven. Sinds 1980 heeft Nederland 44 natte natuurgebieden aangemeld voor de lijst van Wetlands van internationale betekenis. Alle Wetlands die Nederland heeft aangemeld bij het Ramsar-bureau zijn inmiddels ook aangewezen als Natura 2000-gebied (43 VR-gebieden en 1 HR-gebied). Alle Wetlands vallen daardoor onder het beschermingsregime van de Natuurbeschermingswet 1998.

b. Beschermde Natuurmonumenten

Met de inwerkingtreding van de Natuurbeschermingswet 1998 is het onderscheid tussen Staats- en Beschermde Natuurmonumenten vervallen, beide worden nu Beschermde Natuurmonumenten genoemd. Bij de aanwijzing van Natura 2000-gebieden is het mogelijk dat (delen van) Beschermde

Natuurmonumenten binnen de grenzen van het Natura 2000-gebied vallen. Indien dit het geval is, worden over het algemeen de waarden, uit het aanwijzingsbesluit van het Beschermd Natuurmonument, verwerkt in de instandhoudingsdoelen van het betreffende Natura 2000-gebied. Indien niet alle waarden van een Beschermd Natuurmonument zijn opgenomen in de instandhoudingsdoelen van het betreffende Natura 2000-gebied, dient er ook toetsing plaats te vinden aan de hand van de waarden uit het aanwijzingsbesluit van het Beschermd Natuurmonument.

Ecologische Hoofdstructuur

In de Nota Ruimte [ref. 1.] is een aantal uitwerkingen van ruimtelijke afwegingskaders voor de EHS aangekondigd. De EHS beoogt de realisatie van een samenhangend netwerk van natuurgebieden en verbindingzones. Door natuur te verbinden, blijft diversiteit behouden en verkleint de kans op uitsterven van soorten. Het streven is om in Nederland in 2020 meer dan 750.000 hectare aan EHS-gebieden te hebben. Het grootste deel daarvan zijn bestaande bossen en natuurgebieden. Daarbij komen nog de ruim zes miljoen hectare natte natuur: meren, rivieren en de Nederlandse delen van de Noord- en Waddenzee. Een gebied kan tegelijk een Natura 2000-gebied zijn en onderdeel zijn van de EHS. Als er sprake zou zijn van tegenstrijdige eisen, dan is het Natura 2000-beschermingsregime leidend.

De specifieke waarden en kwaliteiten van een EHS-gebied bepalen op welke wijze ruimtelijke initiatieven doorgang kunnen vinden. Iedere provincie heeft deze voorwaarden in een zogeheten compensatiebeginsel 'vastgelegd' (zie hierna volgend kader) [ref. 2.]. Over het algemeen geldt dat er geen bestemmingswijzigingen mogelijk zijn als daardoor de wezenlijke kenmerken en waarden van het gebied significant worden aangetast. Dit alles tenzij er geen reële alternatieven zijn en er sprake is van redenen van groot openbaar belang. Indien hiervan sprake is, dient er gecompenseerd te worden. Om te kunnen bepalen of de wezenlijke kenmerken en waarden van een gebied significant worden aangetast, moet het bevoegd gezag (de gemeente) erop toezien dat hiernaar door de initiatiefnemer onderzoek wordt verricht. Om een zorgvuldige afweging te kunnen maken zal de provincie de te behouden wezenlijke kenmerken en waarden per gebied specificeren.

compensatiebeginsel Zeeland

Het compensatiebeginsel is van toepassing voor de volgende gebieden:

- bestaande natuurgebieden en gebieden van ecologische betekenis;
- bossen en landschappelijke beplantingen vallend onder de Boswet.

Het compensatiebeginsel geldt voor alle ingrepen in of nabij de aangewezen gebieden die schade toebrengen aan of anderszins negatieve effecten hebben op de waarden van het betreffende gebied. In principe mogen deze ingrepen niet plaatsvinden. Het compensatiebeginsel is alleen aan de orde als na toepassing van de wettelijke en planologische beschermingsregimes geconcludeerd wordt dat de ruimtelijke ingreep wordt toegestaan. In hoofdstuk 4.2 van het plan is het afwegingskader hiervoor aangegeven. Uitgangspunt bij toepassing van het compensatiebeginsel is dat door het treffen van mitigerende en, indien deze onvoldoende zijn, tevens compenserende maatregelen geen 'nettoverlies' aan aanwezige waarden resteert.

Toepassing van het compensatiebeginsel geschiedt door achtereenvolgens de volgende stappen te doorlopen:

1) Landschappelijke inpassing en mitigatie:

De initiatiefnemer is verplicht om zoveel mogelijk invulling te geven aan de landschappelijke inpassing en mitigatie. Onder mitigatie wordt verstaan het voorkomen of verminderen van de nadelige effecten.

2) Direct fysieke compensatie:

- a) van de oppervlakte: Het betreft compensatie van het areaal waarop na het treffen van mitigerende maatregelen nog belangrijke nadelige effecten resteren. De fysieke compensatie dient aansluitend aan of in de directe omgeving van het aangetaste gebied gerealiseerd te worden. Uitgegaan wordt van een basisinrichting waarbij de verloren gegane kwaliteiten weer kunnen worden ontwikkeld;
- b) van het kwaliteitsverlies: Hiervan is sprake omdat er een periode moet worden overbrugd, waarin de waarden van het nieuw ingerichte vervangende gebied zich kunnen ontwikkelen tot het kwaliteitsniveau dat verloren is gegaan.

Voor bos zonder natuuraccent is het gewenst de compensatie van kwaliteitsverlies te realiseren via beperkte kwantitatieve (over)compensatie.

3) Financiële compensatie:

Dit is slechts aan de orde indien en voorzover direct fysieke compensatie (2a en 2b) door de initiatiefnemer redelijkerwijs niet of slechts ten dele mogelijk is.

SALDOBENADERING EHS

De saldobenadering EHS gaat niet uit van een beoordeling op individueel projectniveau maar houdt in dat de beoordeling op gebiedsniveau gemaakt wordt. Daarbij kan afgezien worden van compensatie van een deelgebied van de EHS, indien er op gebiedsniveau sprake zal zijn van een netto versterking van de EHS. De toegevoegde extra natuur via de saldobenadering is dus groter dan de optelsom van lokale compensaties en er dient sprake te zijn van een beter functionerende EHS. Net als bij de gangbare natuurcompensatie mogen bij de saldobenadering reguliere beleidsinspanningen gericht op extra kwaliteit, zoals de aanleg van de EHS of nieuwe bossen (ILG), niet meegerekend worden als compensatie. Daarnaast dient er sprake te zijn van een samenhangend integraal gebiedsplan, waarvan de uitvoering van alle onderdelen (schriftelijk) gegarandeerd is en waarover met het rijk overeenstemming moet zijn. De saldobenadering is voornamelijk niet van toepassing op de Natura-2000 gebieden.

2.1.2. Soortenbescherming

Flora- en faunawet

De bescherming van soorten is in Nederland geïmplementeerd in de Flora- en faunawet (Ffw). Op grond van de Ffw is een groot aantal dier- en plantensoorten aangewezen als beschermde inheemse soort. Ten aanzien van de beschermde inheemse diersoorten kent de Ffw een verbod op het verontrusten, vangen en doden van soorten en het verstoren, vernielen en beschadigen van hun nesten, voortplantings-, rust- en verblijfplaatsen (artikel 9 tot en met 12). Ten aanzien van de beschermde inheemse plantensoorten geldt een verbod op het plukken en anderszins beschadigen (artikel 8).

Voor alle soorten (beschermd en onbeschermd) kent de Ffw een zorgplicht. De zorgplicht houdt in dat iedereen voldoende zorg in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende dieren en planten en hun leefomgeving. Dit is een algemene fatsoenseis die voor iedereen geldt en verder gaat dan de beschermde plant- en diersoorten.

De beschermde dier- en plantensoorten, die zijn opgenomen in de Ffw, zijn verdeeld in tabellen (zie kader op volgende pagina). Tabel 1 geeft de algemene soorten weer, die licht beschermd zijn. In dit rapport wordt naar deze soorten verwezen als 'tabel 1-soort'. Tabel 2 geeft de minder algemene, middelzwaar beschermde soorten weer. In tabel 3 staan soorten die worden genoemd in bijlage 1 van de Algemeen Maatregelen van Bestuur (AMvB) Ffw en soorten vermeld in bijlage IV van de Habitatrichtlijn; deze zijn zwaar beschermd. In dit rapport worden soorten die staan vermeld in de tabellen 2 en 3 van de AMvB Ffw aangeduid met de termen 'tabel 2-soort' respectievelijk 'tabel 3-soort'. Alle inheemse vogelsoorten vallen onder dezelfde bescherming als de tabel 3-soorten. Het aanvragen van ontheffing voor het verstoren van broedende vogels en/of hun nesten is in principe niet mogelijk. Er is immers altijd een alternatief, namelijk werken buiten het broedseizoen.

beschermingregimes Flora- en faunawet

algemene soorten

Voor algemene soorten (tabel 1-soorten of licht beschermd) geldt een vrijstelling voor artikel 8 tot en met 12 van de Ffw. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld. In het kader van ruimtelijke ontwikkelingen hoeft voor deze soorten geen ontheffing te worden aangevraagd.

minder algemene soorten

Voor een aantal minder algemene soorten (tabel 2-soorten of middelzwaar beschermd) geldt een vrijstelling voor artikel 8 tot en met 12 van de Ffw, mits activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode. Een gedragscode moet door een sector of ondernemer zelf opgesteld worden en ter goedkeuring bij de minister van LNV worden ingediend. In deze gedragscode dient te worden vastgelegd dat:

- geen benutting of economisch gewin plaatsvindt;
- zorgvuldig wordt gehandeld, wat onder meer inhoudt dat van de werkzaamheden geen wezenlijke invloed uitgaat op de betreffende soorten en dat in redelijkheid alles wordt verricht of gelaten om te voorkomen dat dieren worden gedood of verwond, of nesten en holen worden beschadigd, vernield of verstoord.

Wanneer volgens een goedgekeurde gedragscode wordt gewerkt, hoeft voor deze soorten geen ontheffing te worden aangevraagd. Totdat een goedgekeurde gedragscode beschikbaar is, dient voor deze soorten echter nog wel ontheffing te worden aangevraagd. Voor alle soorten vindt bij de beoordeling van een ontheffing een zogenaamde lichte toets plaats, wat wil zeggen dat alleen wordt getoetst of geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort.

zwaar beschermde soorten

Voor soorten van bijlage IV van de Habitatrichtlijn (HR-soorten) en soorten die zijn opgenomen in bijlage I van het AMvB artikel 75 Ffwet beschermde dier- en plantensoorten (tabel 3-soorten) is een ontheffing noodzakelijk. Deze ontheffing kan alleen worden verleend als:

- er sprake is van een in of bij de wet genoemd belang;
- er geen andere bevredigende oplossing bestaat, en
- geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort.

De onderstaande vier belangen komen het meest voor bij een ontheffing voor een ruimtelijke ingreep:

- bescherming van flora en fauna (b);
- volksgezondheid of openbare veiligheid (d);
- dwingende redenen van groot openbaar belang, van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (e);
- uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling (j).

Voor soorten van de bijlage IV van de HR worden ruimtelijke inrichtingen en/of ontwikkelingen (j) niet meer aangemerkt als een bij de wet genoemd belang.

Voor tabel 3-soorten (niet behorende tot bijlage IV van de HR) geldt dat voor de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling deze ontheffing alleen kan worden verleend mits:

- geen benutting of economisch gewin plaatsvindt (met het schaden van flora en fauna);
- zorgvuldig wordt gehandeld (zie hierboven).

vogelsoorten

Voor het verstoren van vogels (in het broedseizoen) is het aanvragen van ontheffing voor ruimtelijke ingrepen in principe niet mogelijk. Er bestaat immers altijd een alternatief, namelijk werken buiten het broedseizoen. De flora- en faunawet kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Het gaat erom of er een broedgeval is. Verblijfplaatsen van vogels die hun verblijfplaats het hele jaar gebruiken, zijn jaarrond beschermd. De meeste vogelsoorten maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat om een nieuw nest te maken. Deze vogelnesten voor eenmalig gebruik vallen alleen tijdens het broedseizoen onder de bescherming van artikel 11 van de Flora- en faunawet. Voor deze soorten is geen ontheffing nodig voor werkzaamheden buiten het broedseizoen. Buiten het broedseizoen mogen nesten worden verwijderd of verplaatst, daar zijn echter uitzonderingen op.

Voor de volgende categorieën gelden de verbodsbepalingen van artikel 11 van de Ffw het gehele jaar:

1. nesten die buiten het broedseizoen worden gebruikt als vaste rust- en verblijfplaats (bijvoorbeeld: steenuil);
2. nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop (bijvoorbeeld: roek, gierzwaluw en huismus);
3. nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing (bijvoorbeeld: ooievaar, kerkuil en slechtvalk);
4. vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (bijvoorbeeld boomvalk, buizerd en ransuil).

De nesten van vogelsoorten van categorie 5 zijn niet het hele jaar door beschermd, tenzij er zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden zijn, die jaarrond bescherming rechtvaardigen:

5. nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

Een zwaarwegend belang of ecologisch feit kan bijvoorbeeld zijn dat er in de wijde omgeving geen alternatief broedhabitat voor de soort aanwezig is. Om dit uit te sluiten is een omgevingscheck nodig. Ook als er een jaarrondbeschermd nest uit de eerste vier categorieën is aangetroffen, is een omgevingscheck nodig. In een omgevingscheck stelt een deskundige vast of er voldoende gelegenheid is voor de soort om zelfstandig een vervangend nest te vinden in de omgeving.

Voor het verstoren van vogels (in het broedseizoen) is het aanvragen van ontheffing mogelijk op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn. Dat zijn:

- bescherming van flora en fauna (b);
- veiligheid van het luchtverkeer (c);
- volksgezondheid of openbare veiligheid (d).

2.2. België

2.2.1. Gebiedsbescherming

In België is het natuurbeleid uitgewerkt per gewest. Het bestemmingsplangebied Sas van Gent grenst aan Vlaanderen en onderstaande tekst betreft dan ook enkel dit Belgische gewest.

Natura 2000

De Europese Unie heeft sinds de jaren '70 geleidelijk een eigen natuurbeleid ontwikkeld. In 1979 werd de 'Vogelrichtlijn' goedgekeurd, welke als doel heeft (bedreigde) vogelsoorten te beschermen. In 1992 volgde de Habitatrichtlijn, die bescherming biedt aan natuurlijke habitats en soorten (andere dan vogels). Beide richtlijnen verplichten de lidstaten om 'beschermingsgebieden' af te bakenen en om maatregelen te nemen ter bescherming van vogelsoorten opgesomd in bijlage I van de Vogelrichtlijn en voor habitats en soorten van communautair belang, zoals opgesomd in bijlagen I en II van de Habitatrichtlijn. Ter implementatie van die 2 richtlijnen werden in Vlaanderen zogenaamde 'Speciale beschermingszones' afgebakend, afgekort als SBZ-V ('Vogelrichtlijngebieden') en SBZ-H ('Habitatrichtlijngebieden'). Deze SBZ-gebieden komen overeen met wat wij in Nederland Natura 2000-gebieden noemen.

Vlaanderen telt 62 SBZ- of Natura 2000-gebieden [ref. 3.] en is verantwoordelijk voor de duurzame instandhouding van de habitats en soorten binnen deze gebieden. In 2010 moeten er voor elk gebied instandhoudingsdoelstellingen opgemaakt zijn. Deze instandhoudingsdoelstellingen of natuurdoelen worden voor heel Vlaanderen de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen genoemd, of kortweg G-IHD. Ze geven aan hoe in Vlaanderen de bedreigde Europese soorten en habitats beschermd worden. De G-IHD zijn op dit moment principieel door de Vlaamse Regering goedgekeurd. In welke gebieden Vlaanderen inspanningen moet leveren voor welke soorten en habitats, is een volgende stap. De G-IHD worden dan verfijnd per Natura 2000-gebied. Dit zijn de specifieke natuurdoelen, of kortweg S-IHD. De goedgekeurde natuurdoelen worden voor elk Natura 2000-gebied vastgelegd in een gebiedsplan; het equivalent van de Nederlandse beheerplannen.

In 2002 werd het Natuurdecreet dat sinds 21 oktober 1997 de centrale juridische basis van het natuurbeleid in Vlaanderen vormde, gewijzigd. Hierbij werden de Vogel- en Habitatrichtlijn in Vlaanderen geïmplementeerd. Dit gewijzigde Natuurdecreet is op 10 september 2002 officieel in werking getreden. Het decreet regelt de maatregelen die genomen kunnen worden voor de bescherming, de instandhouding en de ontwikkeling van habitats en ecosystemen, (half)natuurlijke vegetaties, de inheemse flora en fauna en trekkende diersoorten en hun habitats, en kleine landschapselementen. Essentieel element in dit decreet is het invoeren van een stand-still-principe, het voorzorgsbeginsel en een zorgplicht. Het Belgische Natuurdecreet is vergelijkbaar met een gecombineerde Nederlandse Nb- en Fw-wet.

In bijlage VII van het decreet zijn de artikelen opgenomen die betrekking hebben op de implementatie van de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn. De toetsing komt vrijwel geheel overeen met de verplichtingen voortvloeiend uit Artikel 6 van de Habitatrichtlijn (zie kader).

verplichtingen voortvloeiend uit Artikel 6 van de Habitatrichtlijn

1. de Lid-Staten treffen voor de speciale beschermingszones de nodige instandhoudingmaatregelen; deze behelzen zo nodig passende specifieke of van ruimtelijkeordeningsplannen deel uitmakende beheersplannen en passende wettelijke, bestuursrechtelijke of op een overeenkomst berustende maatregelen, die beantwoorden aan de ecologische vereisten van de typen natuurlijke habitats van bijlage I en de soorten van bijlage II die in die gebieden voorkomen;
2. de Lid-Staten treffen passende maatregelen om ervoor te zorgen dat de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten in de speciale beschermingszones niet verslechtert en er geen storende factoren optreden voor de soorten waarvoor de zones zijn aangewezen voor zover die factoren, gelet op de doelstellingen van deze richtlijn een significant effect zouden kunnen hebben;
3. voor elk plan of project dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van het gebied, maar afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor zo'n gebied, wordt een passende beoordeling gemaakt van de gevolgen voor het gebied, rekening houdend met de instandhoudingdoelstellingen van dat gebied. Gelet op de conclusies van de beoordeling van de gevolgen voor het gebied en onder voorbehoud van het bepaalde in lid 4, geven de bevoegde nationale instanties slechts toestemming voor dat plan of project nadat zij de zekerheid hebben verkregen dat het de natuurlijke kenmerken van het betrokken gebied niet zal aantasten en nadat zij in voorkomend geval inspraakmogelijkheden hebben geboden;
4. indien een plan of project, ondanks negatieve conclusies van de beoordeling van de gevolgen voor het gebied, bij ontstentenis van alternatieve oplossingen, om dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, toch moet worden gerealiseerd, neemt de Lidstaat alle nodige compenserende maatregelen om te waarborgen dat de algehele samenhang van Natura 2000 bewaard blijft. De Lidstaat stelt de Europese Commissie op de hoogte van de genomen compenserende maatregelen.

Wanneer het betrokken gebied een gebied met een prioritair type natuurlijke habitat en/of een prioritaire soort is, kunnen alleen argumenten die verband houden met de menselijke gezondheid, de openbare veiligheid of met voor het milieu wezenlijke gunstige effecten dan wel, na advies van de Europese Commissie, andere dwingende redenen van groot openbaar belang worden aangevoerd.

Vlaams Ecologisch Netwerk en het Integraal Verwevings- en Ondersteunend Netwerk

De natuurlijke structuur in Vlaanderen bestaat in de eerste plaats uit de gebieden van het Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN) en de natuurverwevingsgebieden en natuurverbindingengebieden van het Integraal Verwevings- en Ondersteunend Netwerk (IVON). Het VEN is een selectie van gebieden met een zeer hoge natuurkwaliteit en omvat gebieden met een hoofdfunctie natuur. De betreffende gebieden hebben een duidelijke samenhang en een voldoende aaneengesloten oppervlakte. Het VEN vormt met haar grote aaneengesloten gebieden de ruggengraat van de toekomstige natuurlijke structuur (netwerken) in Vlaanderen.

Voor de instandhouding, ondersteuning en versterking van de natuurkernen wordt voorzien in de afbakening van natuurverwevingsgebieden. Samen met de natuurverbindingengebieden vormen deze

gebieden het IVON en vormen zij de verbinding tussen de verschillende natuurkernen. Het IVON omvat gebieden waarbij natuur een nevenfunctie uitmaakt, naast andere functies zoals landbouw, bosbouw, recreatie, wonen. Voorbeelden van het IVON zijn landschappelijke gehelen met afwisseling van weiden, akkers, bosjes, waterlopen, rietkragen, poelen, en een groene dooradering met bomenrijen, houtkanten.

In het VEN gelden een aantal algemene beschermingsvoorschriften. Het doel hiervan is minstens de bestaande natuurkwaliteiten van het gebied te behouden. Deze maatregelen zijn vandaag al van kracht, maar op termijn worden maatregelen op maat van het gebied afgesproken om de bijzondere natuurwaarden van elk VEN-gebied te beschermen en te ontwikkelen. Die afspraken worden dan vastgelegd in een natuurrichtplan. Een natuurrichtplan is een instrument dat aangeeft wat op het vlak van natuurbehoud voor een specifiek gebied wordt beoogd.

Een natuurrichtplan bevat in het bijzonder:

- a. een gebiedsvisie die het streefbeeld weergeeft voor de natuur en het natuurlijk milieu;
- b. een beschrijving van de stimulerende en bindende maatregelen inzake natuurbehoud die nodig zijn om de gebiedsvisie te realiseren;
- c. een opsomming van de instrumenten die nodig zijn om de gebiedsvisie te verwezenlijken.

De natuurrichtplannen voor de VEN-gebieden worden opgemaakt onder leiding van het Agentschap voor Natuur en Bos in overleg met Vlaamse en lokale overheden en vertegenwoordigers van de gebruikers van het gebied. Op dit moment zijn er zes natuurrichtplannen goedgekeurd en in werking [ref. 3.]. Op basis van deze eerste projecten wordt momenteel de regelgeving en de aanpak van de natuurrichtplannen bijgestuurd.

Ook voor een natuurverwevingsgebied en een natuurverbindingsgebied kan een natuurrichtplan worden opgemaakt door het Vlaamse Gewest, respectievelijk de provincie. Een dergelijk plan heeft in dat geval het gericht inzetten van stimulerende maatregelen en dergelijke tot doel.

2.2.2. Soortenbescherming

Op het Vlaamse niveau is de regelgeving inzake soortenbescherming geregeld in het soortenbesluit. Dit soortenbesluit vervangt sinds 1 september 2009 de Koninklijke besluiten van 16 februari 1976 (planten), 22 september 1980 (diersoorten uitgezonderd vogels) en 9 september 1981 (vogels). Het is een allesomvattend besluit dat de bescherming van zoogdieren, vogels, reptielen, amfibieën, ongewervelde dieren, planten, korstmossen en zwammen regelt. Het voorziet in de gedeeltelijke omzetting van zowel de Vogelrichtlijn als de Habitatrichtlijn. Het soortenbesluit bevat vijf bijlagen, waarvan 'Bijlage 1' de belangrijkste is. Deze omvat een lijst van dier- en plantensoorten waarop de beschermingsbepalingen van het besluit van toepassing zijn.

Om bepaalde redenen en onder bepaalde voorwaarden, met name bij maatregelen van algemeen of lokaal belang, is het mogelijk om afwijkingen te bekomen op de Vlaamse wetgeving inzake soortenbescherming. Dergelijke afwijkingen dienen bij het Agentschap voor Natuur en Bos te worden aangevraagd.

3. LIGGING BECHERMDE GEBIEDEN

In dit hoofdstuk zijn nabijgelegen Natuurbeschermingswet 1998-gebieden en de EHS in Nederland, of Natura 2000-, VEN- en IVON-gebieden in België ten opzichte van het bestemmingsplangebied onderzocht.

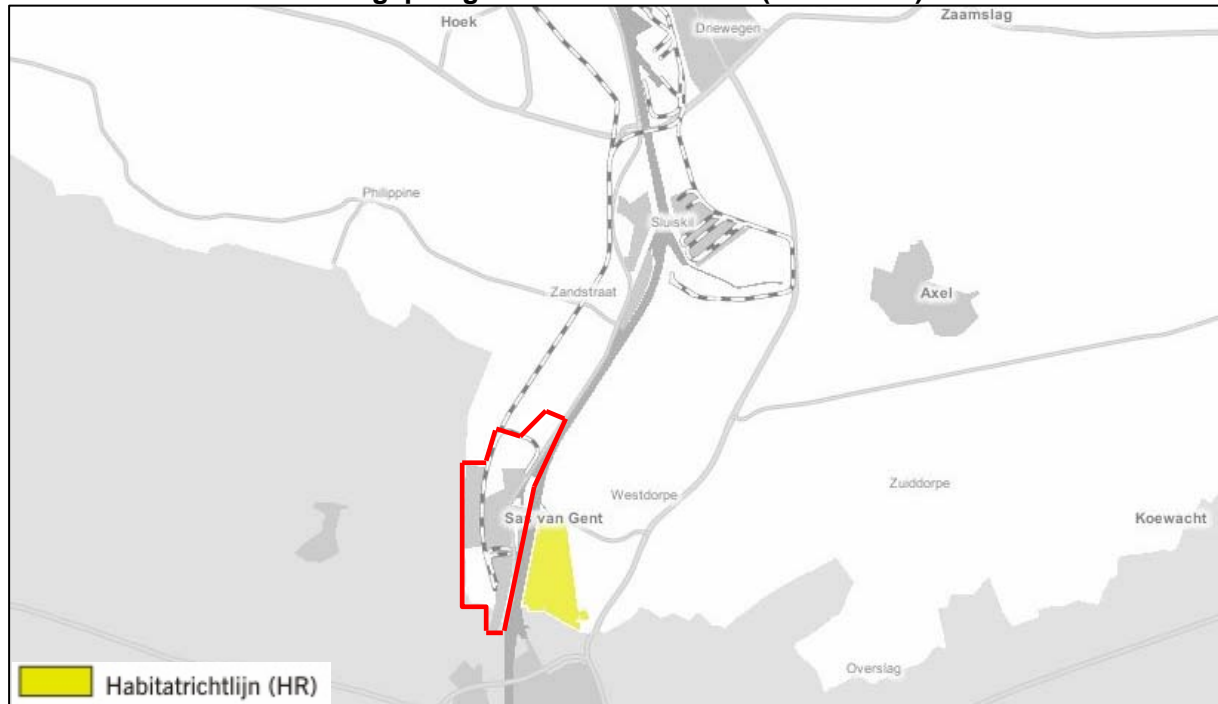
Uit de gebiedsinventarisatie in Nederland blijkt dat in de omgeving van het bestemmingsplangebied 'Sas van Gent' geen Beschermde Natuurmonumenten liggen.

3.1. Natura 2000

3.1.1. Nederland

Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied in Nederland is Canisvlietse Kreek gelegen op 250m afstand aan de overzijde (oostzijde) van het kanaal Gent - Terneuzen. Ander Natura 2000-gebieden zijn allen op meer dan 8 km afstand van het bestemmingsplangebied gelegen (zie afbeelding 3.1) [ref. 4.].

afbeelding 3.1. Natura 2000-gebied Canisvlietse Kreek (geel) in de omgeving van het bestemmingsplangebied 'Sas van Gent' (rood kader)

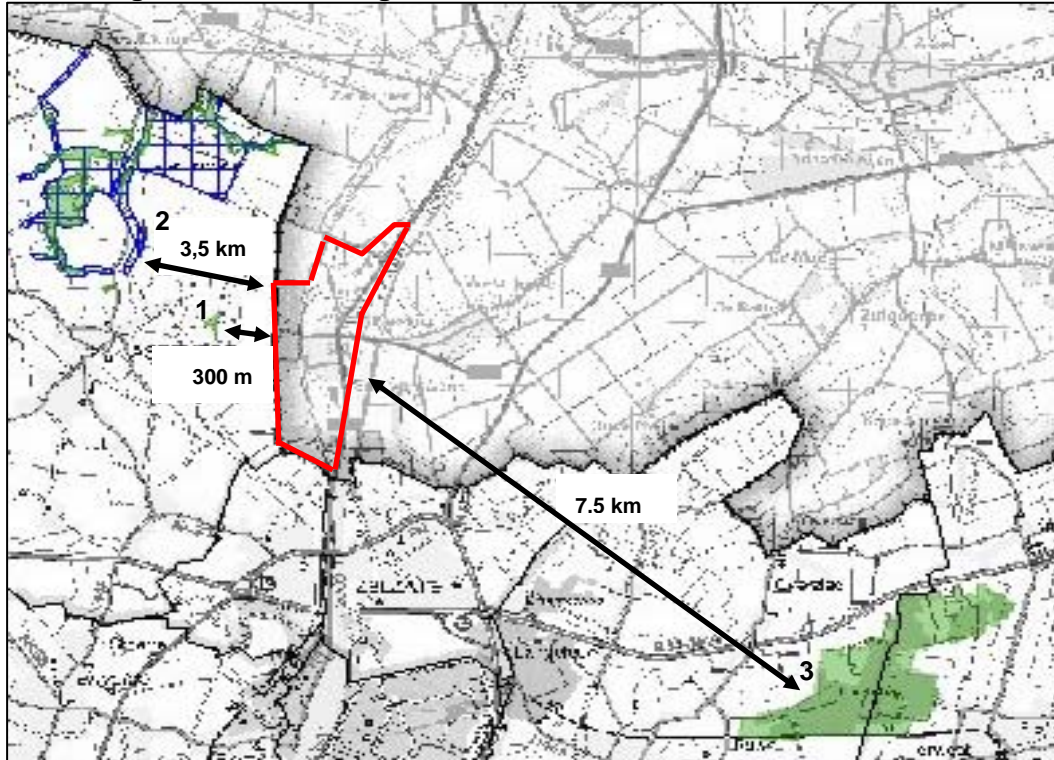

Het Natura 2000-gebied Canisvlietse Kreek is aangewezen als Habitatrichtlijngebied. Hoewel de aanwijzingen nog in ontwerp zijn, is er reeds een ontwerpbesluit geformuleerd [ref. 5.]. De Canisvlietse Kreek is een voormalige getijdenkreek met vlakke oevers met vochtige graslanden en rietlanden. Het betreft een van de drie kreekrestanten in Zeeuws-Vlaanderen die binnen het netwerk van Natura 2000 zijn aangewezen als Habitatrichtlijngebied vanwege de grote populatie van Kruidend moerasscherm (*Apium repens*) in de graslanden op de oevers. In het ontwerpbesluit is dan ook enkel een instandhoudingsdoelstelling voor deze habitatsoort opgesteld [ref. 6.]. Kruidend moerasscherm komt niet in het bestemmingsplangebied 'Sas van Gent' voor.

3.1.2. België

Het dichtstbijzijnde Belgisch Natura 2000-gebied Polders bestaat uit meerdere, gefragmenteerde pol-dergebieden, waarvan één gebied op respectievelijk 300m afstand van het bestemmingsplangebied Sas van Gent is gelegen. De andere Natura 2000-gebieden Kreekengebied en Bossen en heiden gebie- den van zandig Vlaanderen: oostelijk deel bevinden zich op 3,5 en 7,5 km afstand van Sas van Gent. Afbeelding 3.2. geeft de ligging van deze gebieden ten opzichte van het bestemmingsplangebied weer [ref. 7.].

afbeelding 3.2. Natura 2000-gebieden

Polders (1), Kreekengebied (2) en Bossen en heiden gebieden van zandig Vlaanderen: oostelijk deel (3) in de omgeving van het bestemmingsplangebied 'Sas van Gent' (rood kader). Groene gebieden zijn Habitatrictlijngebieden, terwijl blauwe arcering Vogelrichtlijngebied markeert.

Het gebied Polders (1) is aangewezen als Habitatrictlijngebied en overlapt deels met het als Vogelrichtlijn aangewezen Kreekengebied (2). De Bossen en heiden gebieden van zandig Vlaanderen: oostelijk deel (3) betreffen eveneens een Habitatrictlijngebied. Tabel 3.2. geeft een overzicht van de natuurwaarden in deze drie Natura 2000-gebieden.

tabel 3.2. Habitattypen en -soorten van het Natura 2000-gebied Polders waarvoor instandhoudingsdoelen zijn opgesteld

Natura 2000-gebied	habitattypen	habitatrictlijnsoorten	vogelrichtlijnsoorten broedvogels	vogelrichtlijnsoorten niet-broedvogels
polders	éénjarige pioniersvegetaties van slik- en zandgebieden met <i>Salicornia</i> -soorten en andere zoutminnende planten	Meervleermuis		
	atlantische schorren (<i>Glauco-Puccinellietalia maritimae</i>)			
	grasland met <i>Molinia</i> op kalkhoudende bodem en kleibodem (Eu-Molinion)			
	voedselrijke ruigten			
	overblijvende of relictbossen op alluviale grond (<i>Alnion glutinoso-incanae</i>)			
kreekengebied			blauwborst	aalscholver

Natura 2000-gebied	habitattypen	habitatrictlijnsorten	vogelrichtlijnsorten broedvogels	vogelrichtlijnsorten niet-broedvogels
			bruine kiekendief	bergeend blauwe kiekendief blauwe reiger
				dodaars fuut gouplevier kemphaan kleien zwaan kluut knobbelzwaan krakeend kuifeend meerkoet nonnetje pijlstaart porseleinhoen rietgans roerdomp slobeend smient tafeleend velduil visarend wilde eend wilde zwaan wintertaling zwarte stern
bossen en heiden van zandig Vlaanderen: oostelijk deel	psammofiele heide met Calluna- en Genista-soorten	kamsalamander		
	open grasland met Corynephorus- en Agrostis-soorten op landduinen	drijvende waterweegbree		
	oligotrofe wateren van het Midden-Europese en perialpiene gebied met Littorella- of Isoëtes-vegetatie of met eenjarige vegetatie op drooggevalle oevers (Nanocypertalia)			
	van nature eutrofe meren met vegetatie van het type Magnopotamium of Hydrocharition			
	Noord-Atlantische vochtige heide met Erica tetralix			
	droge heide (alle subtypen)			
	grasland met Molinia op kalkhoudende bodem en kleibodem (Eu-Molinion)			

Natura 2000-gebied	habitattypen	habitatrichtlijnsoorten	vogelrichtlijnsoorten broedvogels	vogelrichtlijnsoorten niet-broedvogels
	voedselrijke ruigten			
	beukenbossen van het type met Ilex- en Taxus-soorten, rijk aan epifyten (Ilici-Fagetum)			
	eikenbossen van het type Stellario-Carpinetum			
	oude zuurminnende bossen met Quercus robur op zandvlakten			
	overblijvende of relictbossen op alluviale grond (Alnion glutinoso-incanae)			

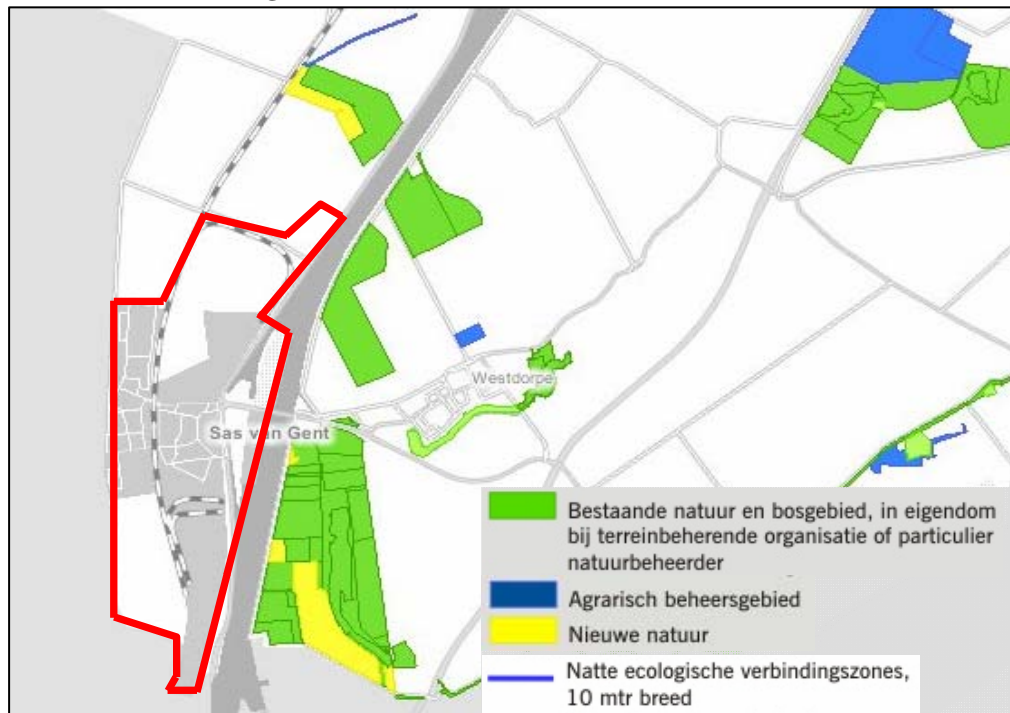
Geen van de in bovenstaande tabel vermelde habitattypen komen in het bestemmingsplangebied voor.

3.2. EHS of Ven- en IVON-gebieden

3.2.1. Nederland: EHS

Verschillende delen van de EHS liggen in de nabijheid van de planlocatie, maar het bestemmingsplangebied zelf maakt geen onderdeel uit van de EHS. Uit afbeelding 3.2 [ref. 4.] valt af te lezen dat de EHS aan de overkant van het kanaal Gent - Terneuzen bestaat uit bestaande natuur en bosgebied en nieuwe (nog te ontwikkelen) natuur (het Natura 2000-gebied Canisvlietse Kreek maakt daar onderdeel van uit). Deze natuurtypen bevinden zich ook respectievelijk 300m ten noorden van het bestemmingsplangebied.

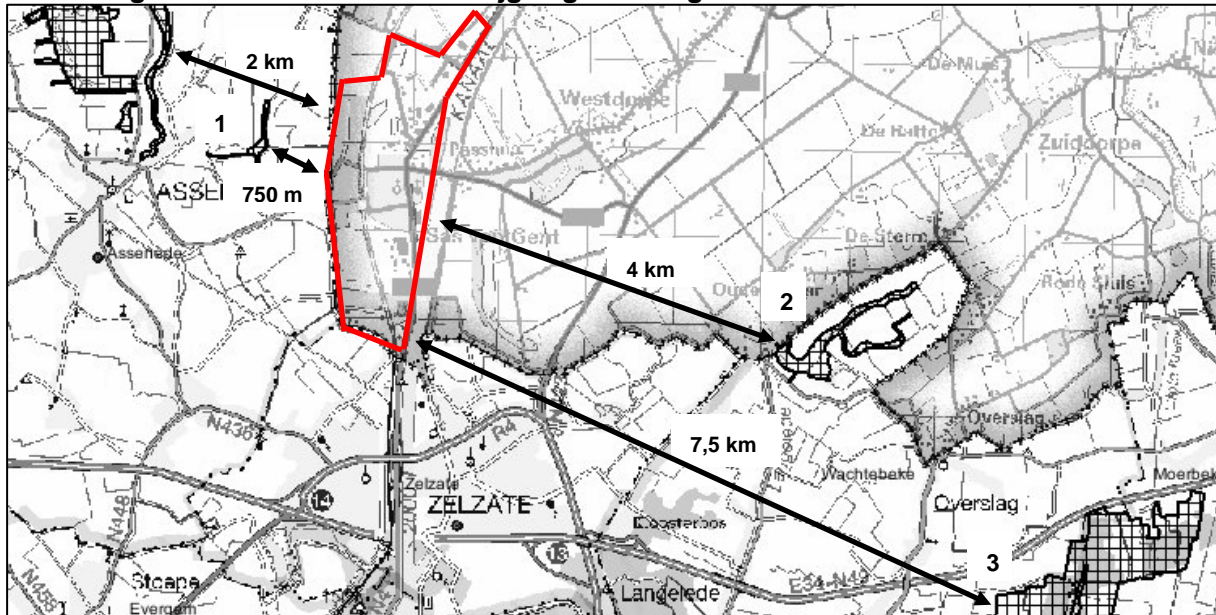
afbeelding 3.2. Ligging bestemmingsplangebied (rood kader) ten opzichte van de Nederlandse EHS

3.2.2. België: Ven- en IVON-gebieden

Uit de gebiedsinventarisatie blijkt dat in de omgeving van het bestemmingsplangebied 'Sas van Gent' drie VEN-gebieden en geen IVON-gebieden zijn gelegen. Ten westen ligt het gebied Het Meentjesland Krekengebied West waarvan het meest nabijgelegen deelgebied zich op 750m afstand van Sas van Gent bevindt. Tot de andere deelgebieden bevindt zich minstens 2km afstand. Deze gebieden komen overeen met het Natura 2000-gebied Krekengebied. Ten oosten van het bestemmingsplangebied liggen de VEN-gebieden Het Meentjesland Krekengebied Oost en Het Heidebos. De afstand tussen deze gebieden en Sas van Gent bedraagt respectievelijk 4 en 7,5 km. Het Heidebos komt overeen met het Natura 2000-gebied Bossen en heiden gebieden van zandig Vlaanderen: oostelijk deel. Voor geen van de VEN-gebieden is momenteel al een natuurrichtplan opgesteld. Afbeelding 3.2. geeft de ligging van de gebieden ten opzichte van het bestemmingsplangebied weer [ref. 8.].

afbeelding 3.3. Overzicht van de nabijgelegen VEN-gebieden

Het Meentjesland Krekengebied West (1), Het Meentjesland Krekengebied Oost (2) en Het Heidebos (3) in België. Het bestemmingsplangebied is weergegeven met een rood kader.

4. AANWEZIGE BESCHERMDE SOORTEN

In dit hoofdstuk worden de eventuele aanwezige beschermde soorten in en in de directe omgeving van het bestemmingsplangebied besproken.

4.1. Methode

Op grond van aanwezige biotopen, verspreidingsatlassen, internetbronnen en de op internet vrij verkrijgbare verspreidingsgegevens van bijvoorbeeld de Zoogdierverseniging of RAVON [ref. 9. en 10.], is aangegeven of wettelijk beschermde dier- en plantensoorten aanwezig zijn c.q. vrijwel met zekerheid kunnen worden verwacht. Het Natuurloket [ref. 11.] geeft voor elk kilometerhok (1x1 km) het aantal beschermde en bedreigde soorten aan per soortgroep. De planlocatie ligt in de kilometerhokken (km-hokken) 043-362, 044-632, 045-362, 043-361, 044-361, 043-360, 044-360, 043-359 en 044-359. Een overzicht van de planlocatie is weergegeven in afbeelding 4.1 (zwart omlijnd binnen de rood omgrenzend km-hokken) [ref. 11].

afbeelding 4.1. Bestemmingsplangebied (zwart omlijnd) gelegen binnen de rood omgrenzend km-hokken

In de volgende paragraaf is per soortgroep het aantal waarnemingen, zoals aangegeven door het Natuurloket, slechts als indicatie gebruikt voor de aanwezigheid van beschermde of bedreigde soorten in het plangebied¹.

Naast de verspreidingsgegevens van het Natuurloket worden ook de gegevens van de website van Waarneming.nl en Telmee.nl [ref. 12. en 13.] gebruikt. Op Waarneming.nl worden zowel de waarnemingen van werkgroepen (bijvoorbeeld: KNNV, vogelwerkgroepen) als particulieren weergegeven. Ingevoerde gegevens worden door de vrijwilligers van Waarneming.nl dagelijks uitvoerig gecontroleerd. Op telmee.nl worden gegevens van Particuliere Gegevensbeherende Organisaties (PGO's zoals RAVON, SOVON en FLORON), samenwerkend in de koepelorganisatie VeldOnderzoek Flora en Fauna (VOFF) weergegeven. Ook deze gegevens worden in deze rapportage als indicatie gebruikt voor de aanwezigheid beschermde soorten op de planlocaties.

4.2. Beschrijving per soortgroep

4.2.1. Vaatplanten

Het Natuurloket vermeldt dat de inventarisatie naar het voorkomen van vaatplanten in de km-hokken waarin het bestemmingsplangebied ligt, niet tot volledig is uitgevoerd. Er zijn hierbij één licht (tabel 1-soort) en twee zwaar(der) beschermde soorten (tabel 2/3-soorten) aangetroffen.

Beschermde soorten die volgens Waarneming.nl en Telmee.nl in het bestemmingplangebied voorkomen, zijn onder andere grote kaardenbol (tabel 1-soort), steenbreekvaren (tabel 2/3-soort) en zwart steel (tabel 2/3-soort).

4.2.2. Grondgebonden zoogdieren

Het Natuurloket geeft aan dat het voorkomen van zoogdieren niet is onderzocht in de km-hokken waarin het bestemmingsplangebied ligt.

Op basis van verspreidingsgegevens van Telmee.nl, Waarneming.nl en de Zoogdierverseniging en biotoopeisen zijn licht beschermde soorten in het bestemmingsplangebied te verwachten, zoals: aardmuis, bosmuis, veldmuis, ondergrondse woelmuis, huisspitsmuis, haas, konijn, egel, mol, hermelijn en vos. Deze bronnen vermelden tevens het voorkomen van de zwaar beschermde veldspitsmuis (tabel 3-soort) binnen de km-hokken van Sas van Gent. In onderstaand kader worden de biotoopeisen van deze soort besproken.

biotoopeisen van de veldspitsmuis

De veldspitsmuis is gebonden aan kleinschalig agrarisch cultuurlandschap dat niet te intensief beheerd wordt. Hij komt voor in overgangsvvegetaties, lintvormige landschapselementen, opgaande kruidenvegetaties en overhoekjes. Ook in aanliggende, braakliggende of niet begraasde kruidenvegetaties (zoals boomgaarden) kan de soort worden aangetroffen. In gebouwen komt hij zelden voor. Overwintering vindt grotendeels plaats in landschapselementen. De veldspitsmuis zoekt voedsel in voornamelijk dichte, kruidachtige vegetaties. [ref. 5. en 9.].

4.2.3. Vleermuizen

Aangezien het Natuurloket vermeldt dat het voorkomen van zoogdieren niet is onderzocht, is daarmee ook het voorkomen van vleermuizen in het bestemmingsplangebied niet onderzocht.

¹ In de overzichten van het Natuurloket wordt in de kolom 'volledigheid' aangegeven hoe volledig de aanwezigheid van een bepaalde soortgroep in het betreffende km-hok is onderzocht. Per soortgroep heeft deze classificatie een andere betekenis. Bovendien is niet af te leiden in hoeverre het km-hok vlakdekkend is geïnventariseerd. De informatie van Natuurloket geeft dus geen zekerheid over het voorkomen van beschermde soorten in het plangebied.

In 2005 is door Witteveen+Bos een habitatscan uitgevoerd naar de mogelijke aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen. Hieruit is gebleken dat er in het plangebied bebouwing aanwezig is dat als potentiële verblijfplaats voor vleermuizen kan fungeren. Volgens recente gegevens van Telmee.nl en Waarneming.nl is enkel gewone dwergvleermuis binnen het bestemmingsplangebied waargenomen. Limpens' vleermuisatlas [ref. 14.] bevestigt het voorkomen van deze soort. Vleermuizen vallen onder het zware beschermingsregime (tabel 3-soorten) van de Flora- en faunawet en bijlage IV van de habitatrichtlijn. De biotoopsoorten van gewone dwergvleermuis zijn in onderstaand kader toegelicht.

biotoopsoorten van de mogelijk aanwezige zwaar beschermde vleermuissoorten

- (kraam)kolonies van de gewone dwergvleermuis zijn in Nederland vooral in gebouwen, in spouwmuren, achter betimmering en daklijsten of onder dakpannen gevonden. Ze jagen in gesloten tot half open landschap; in de beschutting van opgaande elementen in groene bebouwde omgeving, langs kanalen, vaarten, in tuinen en parken met vijvers, in lanen, tussen boomkruinen, boven open plekken in bos, langs de bosrand (vooral oude voedselrijke loofbossen), langs straatlantaarns, in en langs lanen, bomenrijen, singels, houtwallen en holle wegen, waterpartijen en beschutte oevers [ref. 15].

4.2.4. Vogels

In de km-hokken waarin het bestemmingsplangebied ligt, is het voorkomen van broedvogels niet, onvolledig of volledig en van watervogels niet of volledig onderzocht [ref. 11.]. Daarbij zijn maximaal 59 broedvogel- en 25 watervogelsoorten gevonden.

Volgens Waarneming.nl kan het plangebied en de directe omgeving worden gebruikt als broed-, foerageer- en/of rustgebied voor verschillende vogelsoorten. Waargenomen soorten typerend voor kleinschalige landschappen en bebouwd gebied zijn onder andere: koolmees, pimpelmees, staartmees, vink, merel, ekster en kraai. Waargenomen vogelsoorten van waterrijke gebieden zijn slobbeend, smient, tafeleend, kuifeend, brandgans, waterhoen, kleine zilverreiger en grote gele kwikstaart [ref. 12].

4.2.5. Reptielen

Volgens het Natuurloket is het voorkomen van reptielen in het bestemmingsplangebied niet onderzocht. RAVON en Waarneming.nl geven aan dat in het uur-hok (5x5 km) waarin Sas van Gent ligt geen reptielsoorten voorkomen.

Het leefgebied van reptielen bestaat over het algemeen uit ijle vegetatie die voldoende schuilmogelijkheden biedt en tevens voldoende open is om te kunnen zonnen met een bodem die snel opwarmt. Met name heide en duinvegetatie voldoet vaak aan deze voorwaarden. Ideale leefgebieden zijn overgangen tussen bossen en heide, structuurrijke vegetaties zoals oude heide, maar ook vervallen overgroeide steenstapels en muurtjes [ref. 10.]. Doordat de het bestemmingsplangebied niet binnen het verspreidingsgebied van reptielen ligt en geschikte biotoop ontbreekt, is het voorkomen van reptielen uitgesloten.

4.2.6. Amfibieën

De gegevens van het Natuurloket geven aan dat de aanwezigheid van amfibieën in het bestemmingsplangebied niet tot matig volledig is onderzocht. Er zijn hierbij maximaal twee licht beschermde (tabel 1) soorten en één zwaarder beschermde (tabel 2/3-soort) en tevens HR-soort waargenomen. Licht beschermde soorten die volgens Waarneming.nl en Telmee.nl in het bestemmingsplangebied voorkomen, zijn meerkikker en kleine watersalamander. Tevens biedt het gebied geschikt biotoop voor gewone pad, bruine kikker en/of bastaardkikker.

RAVON vermeldt het voorkomen van de zwaar beschermde rugstreeppad (bijlage IV HR) in Sas van Gent. De biotoopsoorten van deze zwaar beschermde soort is in onderstaand kader uitgelicht.

biotoopeisen van rugstreeppad

Rugstreeppad is een bewoner van zandige terreinen met een betrekkelijk hoge dynamiek, zoals de duinen, de uiterwaarden van de grote rivieren, opgespoten terreinen, heidevelden en akkers, maar kan ook op klei- en veengronden worden aangetroffen. De rugstreeppad staat bekend als superpionier en duikt regelmatig op bij bouwterreinen en pas opgespoten gronden in stedelijk gebied. Naarmate een gebied meer dichtgroeit met bomen en struiken, verdwijnt de rugstreeppad, om plaats te maken voor de gewone pad. Ook in zijn voortplantingswater heeft de rugstreeppad het liefste zo min mogelijk begroeiing. Kale oevers en ondiep water zijn de belangrijkste kenmerken voor een geschikt voortplantingswater. Voor de voortplanting is de rugstreeppad afhankelijk van ondiepe wateren die vrij snel opwarmen. Vooral tijdelijke wateren voldoen aan die eisen: vochtige duinvalleien, ondergelopen weilanden en laagtes in heideterreinen. Vaak wordt gebruik gemaakt van tijdelijke poeltjes, plassen en slootjes en vennen. Maar ook regenplassen op opgespoten zand kunnen geschikt zijn. Vandaar dat ze soms massaal te vinden zijn op bouwlocaties waar zand is opgespoten. Dit zijn uiteraard tijdelijke vindplaatsen. [ref. 5. en 10.].

4.2.7. Vissen

In de km-hokken waarin het bestemmingsplangebied ligt, is volgens het Natuurloket het voorkomen van vissen niet onderzocht. RAVON, Telmee.nl en Waarneming.nl vermelden geen waarnemingen van beschermde vissoorten in het bestemmingsplangebied.

Op basis van biotoopeisen kunnen in de aanwezige sloten en plassen in Sas van Gent het voorkomen van zwaarder beschermde (tabel 2-soort) biermpje en kleine modderkruiper en zwaar beschermde (tabel 3-soort) bittervoorn en grote modderkruiper op voorhand niet uitgesloten worden. Onderstaande tabel geeft een overzicht van de biotoopeisen van deze zwaar(der) beschermde vissoorten.

biotoopeisen van de mogelijk aanwezige zwaar(der) beschermde vissoorten

- biermpje is een bodembewonende modderkruiper met een voorkeur voor ondiepe, langzaam stromende beken, met een stenige bodem. Voedsel wordt al zoekend met de baarddraden op de bodem gevonden, en bestaat uit een keur van ongewervelden (muggenlarven, pissebedden en dergelijke). De soort is niet erg gevoelig voor vervuiling en komt in Nederland algemeen voor op pleistocene zandgronden in de oostelijke en zuidelijke provincies.
- kleine modderkruiper komt wijd verspreid over Nederland in sloten, beken, rivierarmen en meren voor en is aangepast aan een leven op en in de bodem. De ideale habitat ligt in stilstaande en langzaam stromende wateren. In zandige tot modderige bodems zoekt de vis met zijn kleine bekopening naar kleine diertjes als kreeftjes en insectenlarven of naar organische resten. Het afzetten van de eieren gebeurt bij voorkeur op kale, zandige bodem.
- grote modderkruiper leeft in ondiep, stilstaand of zeer langzaam stromend water waarin veel planten aanwezig zijn en waar op de bodem een dikke modderlaag aanwezig is. De soort wordt het meest aangetroffen in kleine wateren, vooral in poldersloten met een goede waterkwaliteit. Vaak betreft het locaties met basisch (alkalisch) kwelwater. Ook komt de soort voor in langzaam stromende rivieren en beken. De vis paait van maart tot eind juni op ondiepe plekken, doorgaans dicht langs de oevers in holten of onder de beschutting van overhangende begroeiing, bijvoorbeeld wilgen, of drijvende watervegetatie. De eieren worden zowel in de watervegetatie als op kale waterbodems afgezet.
- bittervoorn wordt aangetroffen in stilstaand of langzaam stromend water boven een niet te weke bodem, zoals in sloten, plassen en vijvers. Verder is een goed ontwikkelde onderwatervegetatie vereist, die beschutting geeft aan de jonge vissen. In stromend water kan de vis in de oeverzone worden aangetroffen. In tegenstelling tot de meeste inheemse zoetwatervissen, voedt bittervoorn zich voornamelijk met plantaardig voedsel zoals microscopische algen en wieren op stenen. Voor zijn voortplanting gaat de bittervoorn een symbiose aan met grote zwanen- of schildersmossels [ref. 5. en 10.].

Bovendien kunnen in de haven van Sas van Gent vissoorten uit het kanaal aanwezig zijn. Vanwege het ontbreken van natuurlijke oevers en onderwatervegetatie is het voorkomen van beschermde vissoorten in de haven echter uitgesloten.

4.2.8. Dagvlinders

Het voorkomen van dagvlinders is volgens het Natuurloket in de km-hokken waarin het bestemmingsplangebied zich bevindt onvolledig, redelijk volledig danwel volledig onderzocht. Er zijn daarbij geen beschermde soorten waargenomen. Volgens Telmee.nl en Vlindernet.nl [ref. 16.] komen er geen beschermde dagvlindersoorten in of in de omgeving van de planlocatie voor.

Beschermde dagvlindersoorten van natte biotopen komen in zeer uiteenlopende biotopen voor. Voorbeelden hiervan zijn natte heideterreinen, vennen, natte beekdalbossen met natte hooilanden en kwelgebieden met extensief beheerde weilanden. Vlindersoorten van deze habitattypen komen echter bijna alleen nog maar in natuurgebieden voor. Beschermde dagvlindersoorten die thuishoren in droge biotopen zijn voornamelijk beperkt tot zandige, voedselarme, zeer droge terreinen met stuifzand.

4.2.9. Libellen

Volgens het Natuurloket is het voorkomen van libelsoorten in de km-hokken waarin het bestemmingsplangebied ligt niet of matig volledig onderzocht. Er zijn hierbij geen beschermde soorten waargenomen. Waarnemingen van Telmee.nl en Libellenet.nl [ref. 17.] wijzen uit dat er geen beschermde libelsoorten in het uurhok van de planlocatie voorkomen.

De in Nederland voorkomende beschermde libelsoorten hebben zeer specifieke biotoopeisen. Hun voorkomen is dan ook beperkt tot laagveenmoerassen, vennen, hoogveenplassen, traag stromende beken met begroeide oevers en nabij zandstrandjes van rivieren en grotere beken. Deze habitattypen zijn niet op de planlocatie aanwezig.

4.2.10. Overige ongewervelden

De groep van de overige ongewervelden is in alle km-hokken van het bestemmingsplangebied niet of onvolledig onderzocht volgens het Natuurloket. De soorten uit de groep van de overige ongewervelden die zwaarder beschermd zijn door de Ffw, zijn reeds uitgestorven in Nederland of slechts op zeer specifieke locaties aanwezig. Voorbeelden hiervan zijn hoogveen- en duingebieden en schraal- en kalkrijkgrasland. Dergelijke biotopen zijn niet in het plangebied aanwezig.

5. SAMENVATTING

5.1. Beschermde gebieden

In Nederland is het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied Canisvlietse Kreek gelegen op 250m afstand aan de overzijde (oostzijde) van het kanaal Gent - Terneuzen. Het dichtstbijzijnde Belgisch Natura 2000-gebied Polders ligt ten westen van Sas van Gent. Dit gebied bestaat uit meerdere, gefragmenteerde poldergebieden, waarvan één gebied op respectievelijk 300m afstand van het bestemmingsplangebied is gelegen. Andere Belgische Natura 2000-gebieden bevinden zich op respectievelijk 3,5 en 7,5 km afstand van Sas van Gent. Terwijl in Nederland andere Natura 2000-gebieden op meer dan 8 km afstand zijn gelegen.

Het bestemmingsplangebied maakt geen onderdeel uit van de Nederlandse EHS. Er liggen echter wel enkele EHS-gebieden aan de overkant van het kanaal Gent - Terneuzen en respectievelijk 300m ten noorden van Sas van Gent. In België bevinden zich drie VEN-gebieden in de omgeving, waarvan het dichtstbijzijnde gebied op respectievelijk 750m afstand tot het plangebied is gelegen. Dit gebied is onderdeel van meerdere gefragmenteerde gebieden die samen tevens deel uitmaken van een Natura 2000-gebied. Ten oosten van het bestemmingsplangebied liggen de resterende twee VEN-gebieden op respectievelijk 4 en 7,5 km afstand.

5.2. Aanwezige beschermde soorten

Binnen het bestemmingsplangebied Sas van Gent komen zowel licht (tabel 1-soorten) als zwaar(der) (tabel 2/3-soorten) beschermde vaatplanten voor. Wat betreft de categorie grondgebonden zoogdieren zijn verschillende licht beschermde soorten en de zwaar beschermde veldspitsmuis (tabel 3-soort)

waargenomen. Verder is enkel de gewone dwergvleermuis binnen Sas van Gent waargenomen. Vleermuizen vallen onder het zware beschermingsregime (tabel 3-soorten) van de Flora- en faunawet en bijlage IV van de habitatrichtlijn. Het bestemmingsplangebied en de directe omgeving kunnen tevens worden gebruikt als broed-, foerageer- en/of rustgebied voor verschillende vogelsoorten. Voor alle inheemse vogelsoorten geldt dat verstoren in het broedseizoen (individuen, nesten of eieren) verboden is. Vogels zijn op dezelfde manier beschermd als tabel 3-soorten. Daarnaast komen verschillende licht beschermde (tabel 1-soort), één zwaarder beschermde amfibiesoort (tabel 2/3-soort) en de zwaar beschermde rugstreeppad (HR-soort) voor. Bovendien is op basis van biotoopeisen het voorkomen van zwaarder beschermde (tabel 2-soort) bermpje en kleine modderkruiper en zwaar beschermde (tabel 3-soort) bittervoorn en grote modderkruiper in de sloten en plassen binnen Sas van Gent niet uitgesloten. Hoewel in de haven vissoorten uit het kannal aanwezig kunnen zijn, worden hier door het ontbreken van geschikt habitat geen beschermde soorten verwacht. Het voorkomen van reptielen, dagvlindersoorten, libelsoorten en overige ongewervelden in Sas van Gent is door het ontbreken van geschikt habitat uitgesloten.

6. CONCLUSIE

Tot slot wordt geconcludeerd dat, aangezien het uitgangspunt is dat er geen veranderingen binnen het bestemmingsplangebied plaatsvinden, er van negatieve effecten op de aanwezige natuur geen sprake is.

7. BRONNEN

1. Nota Ruimte 'Ruimte voor ontwikkeling', Ministerie van VROM, 2006.
2. Omgevingsplan Zeeland 2006-2012, Provinciale Staten van Zeeland, 30 juni 2006.
3. Website van Agentschap voor natuur en Bos; www.natuurenbos.be.
4. geografisch informatiesysteem provincie Zeeland, zldims.zeeland.nl/geoweb/Map.aspx?hoofdgroep=Natuurbeheerplan.
5. Website van het ministerie van LNV; www.lnv.nl.
6. Gebiedendocument 'Canisvlietse Kreek', ontwerpbesluit, Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit.
7. Natura 2000, Agentschap voor Geografische informatie Vlaanderen; geo-vlaanderen.agiv.be/geo-vlaanderen/natura2000/#
8. Gebieden van het VEN en IVON, Agentschap voor Geografische informatie Vlaanderen; <http://geo-vlaanderen.gisvlaanderen.be/geo-vlaanderen/ven/#>
9. website van Zoogdiervereniging; vzz.nl.
10. website van RAVON met verspreidingsgegevens van reptielen, amfibieën en vissen; ravon.nl.
11. website van het Natuurloket.nl.
12. website van Waarneming.nl.
13. website van Telmee.nl
14. atlas van de Nederlandse vleermuizen, onderzoek naar verspreiding en ecologie. Limpens, H., Mostert, K., & Bongers, W. 1997.
15. website van Vleermuis.net.
16. website van Vlindernet.nl.
17. website van Libellennet.nl.

BIJLAGE I Natuurloketgegevens